

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА АПРОБАЦІЯ РОЗВИТКУ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ В УМОВАХ РИНКУ

О. Ю. РАДИШ

Україна с. Рожнів Івано-Франківської області, Рожнівський НВК «Гуцульщина»
імені Ф. Погребенника НаУКМА

Зміна ролі освіти у суспільстві зумовила велику частину інноваційних процесів. Із соціально пасивної, рутинізованої, що здійснюється у традиційних інститутах, освіта стає все більш активною. Актуалізується освітній потенціал як освітніх інституцій, так і особистісний.

Сьогодні, як ніколи гостро постає завдання осмислення й пізнання нових педагогічних реалій, створення нової філософії освіти, відкритої до таємниць життя людини, її прагнень, життєвого й духовного світу.

На цій основі формується нова педагогіка – педагогіка життєтворчості, у центрі якої – дитина, з її радощами і болями, злетами і драмами, інтересами, потребами, з її напруженим екзистенційним духовним світом.

Раніше безумовними орієнтирами освіти були формування знань, умінь, інформаційних і соціальних якостей, що забезпечують «готовність до життя», що у свою чергу розумілась, як уміння пристосовуватися до суспільних обставин. Тепер освіта все більше орієнтується на таких технологіях і способах впливу на особу, у яких забезпечується баланс між соціальними та індивідуальними потребами і які через механізм саморозвитку (самовдосконалення, самоосвіта) забезпечують готовність особи до самореалізації та змін суспільства.

Управління таким навчальним закладом також потребує нових орієнтирів і підходів для реалізації кінцевої мети. Випускник новітнього навчального закладу повинен не тільки володіти комплексом різноманітних знань, навичок і особистісних якостей, що дадуть йому змогу не лише стати висококваліфікованим фахівцем, самостійно приймати рішення, бути ініціативним, брати на себе відповідальність та ефективно взаємодіяти з оточенням, але й творчо проектувати своє життя, розробляючи і здійснюючи свій індивідуальний життєвий сценарій, зрештою оволодіти мабуть найвищим мистецтвом – мистецтвом жити.

Актуальність теми. XXI століття вимагає сьогодні від освітян розробки перспективної педагогічної парадигми, обґрунтування концептуальних і

методологічних засад розвитку інноваційної школи, спрямованої на виховання конкурентоздатної, соціально мобільної, компетентної, а передусім – успішної особистості.

Зазначене можна зробити за допомогою впровадження в діяльність навчального закладу програмно-цільового підходу. Під ним ми розуміємо технологію управління, яка враховує потреби та запити всіх учасників навчально-виховного процесу в основі якого покладено визначення генеральної мети діяльності навчального закладу її декомпозиція і розробка відповідних програм для її досягнення.

Використання такого підходу має точний набір інструкцій, що описують послідовність дій виконавця для досягнення результату рішення задачі за кінцевий час. Тобто, він має певний алгоритм. За роботами науковців, алгоритм – це точно визначена інструкція, послідовно використовуючи яку до вихідних даних, можна отримати вирішення задачі. Для кожного алгоритму є певна безліч об'єктів, які допускаються у якості вихідних даних [1, с.65].

Нами пропонується використання алгоритму роботи навчального закладу на основі програмно-цільового підходу в управлінні розвитком життєтворчої особистості у загальноосвітньому навчальному закладі.

Розробка та впровадження освітніх програм, упровадження інновацій у навчально-виховний процес є об'єктивною передумовою розвитку навчально-виховного закладу. Освітні програми дозволяють зробити процес розвитку школи усвідомленим і впорядкованим [9].

Перехід до ринкової системи господарювання вимагає зростання цілеспрямованості та наукової обґрунтованості рішень. Короткострокові плани мають спиратись на довготривалі програми, які визначають стратегічні цілі навчального закладу. Складність ринкової кон'юнктури вимагає швидкого коригування планів, що є реальним у цільових освітніх програмах [2, с.132].

Програмно-цільове управління (ПЦУ) — спосіб розробки та реалізації управлінських рішень, які знаходять втілення в комплексі взаємозв'язаних заходів, включаючи обґрунтування вихідної потреби у вирішенні як правило комплексної проблеми, загальних цілей та підцілей, робіт та ресурсів, об'єднаних у цільову комплексну програму, необхідних і достатніх для розв'язання комплексної проблеми.

Досвід програмно-цільового планування дає можливість практично реалізувати стратегічні завдання школи на підставі використання нових технології управління; дає можливість загальноосвітньому навчальному закладу задовольнити споживачів

освітніх послуг більш ефективними та продуктивними засобами, сформувати позитивний імідж традиційної школи в конкурентній боротьбі із закладами нового типу.

Загальними рисами програмно-цільового підходу є такі:

- чітка орієнтація на встановлені цілі;
- балансування цілей різного типу;
- визначення відповідного інструментарію досягнення цілей;
- розробка систем покрокової оцінки досягнення цілей;
- орієнтація на мету як критерій досягнення результатів.

Мета програмно-цільового підходу: розробити Програму розвитку навчального закладу як школи життєтворчості особистості.

Основні завдання – навчитися будувати відносини з іншими людьми, природою, суспільством і разом з тим творити себе самого.

Стратегії діяльності :

1.1 Упровадження маркетингового управління з метою оптимізації відносин школи, з об'єктами зовнішнього середовища;

1.2 Оволодіння технологією моделювання різноманітних відносин у загальношкільному колективі:

2.1. Гуманізація міжособистісних стосунків педагогів та дітей, як рушійної сили освітнього процесу;

2.2. Оптимізація суб'єкт-суб'єктних відносин між педагогами;

2.3. Підвищення ефективності суб'єкт-суб'єктної взаємодії педагогів та батьків;

2.4. Удосконалення стосунків між учнями;

2.5. Педагогічне керівництво самовиховання – специфічний тип внутрішніх взаємовідносин.

Особливість управління сучасною школою полягає в тому, що воно повинне забезпечувати не тільки успішне функціонування закладу, а і його якісний розвиток в умовах оновлення та демократизації суспільства.

У зв'язку з важливістю проблем освіти питання розвитку і життєдіяльності школи є надзвичайно важливим. Сьогодні від кожного педагога, керівника залежить стан освітньої системи. Важливо створити навчально-виховне середовище, у якому дитина могла б не тільки реалізувати свої можливості, а й досягти значних успіхів у тій сфері, що відповідає особистим обдаруванням, уміти використовувати свій потенціал як для самореалізації у професійному і особистому житті, так і в інтересах суспільства,

держави, бути здатним до вибору численних альтернатив, що пропонує сучасне життя, використовувати знання як інструмент для розв'язання життєвих проблем, приймати нестандартні рішення і нести відповідальність за них, критично мислити [3, с.136].

Державна політика в галузі освіти спрямована на удосконалення системи управління освітою на усіх рівнях і характеризується посиленням участі громадськості в управлінні школою, переходом на нові освітні моделі, інноваційні системи навчання, виховання і розвитку особистості, які наближаються до стандартів європейської освіти. Нам бачиться реалізація цієї проблеми через вибудову програми розвитку школи життєтворчості особистості. Учасники навчально-виховного процесу мають дійти висновку, що саме в їхній школі, з їхніми учнями, їхніми батьками і їхніми колегами ідея школи вдосконалення взаємин, школи розвитку стосунків, школи технології оптимальних особистісних ставлень, школи життєтворчості – це і є ідея розвитку навчального закладу [4, с.36]

У контексті реформування освіти в Україні, як і в інших країнах світу, розробляються педагогічні моделі, у яких відображаються ідеї життєтворчості. Саме ідеї життєтворчості, плекання дитини як суб'єкта життя мають стати “альфою й омегою нової школи, яка допомагатиме учням оволодіти чотирма стрижневими принципами освіти XXI століття – навчитися пізнавати життя; життєвої компетентності; навчитися жити разом; навчитися жити” .

Розглянемо складові алгоритму запровадження програмно-цільового підходу, необхідні умови, принципи та вимоги до програмно-цільового підходу управлінням навчальним закладом.

На перше місце ставимо забезпечення умов для органічного поєднання в управлінні закладом державних і громадських засад, організації дослідницької та пошукової діяльності, формування професійно-компетентного колективу та найповнішого розкриття педагогічних, громадських, особистісних якостей людей; створення відповідної матеріально-технічної бази; орієнтацію всіх управлінських функцій і рішень на кінцевий результат [5, с.301]

Центральною ланкою, серцевиною наукового управління, керівництва та контролю визначаємо планування. Саме добре продумане планування дає можливість успішно здійснювати навчально-виховний процес, управління ним і контроль реалізації конкретних завдань. Ефективна, раціональна організація всього шкільного життя, якісне виконання функцій усіма учасниками навчально-виховного процесу залежать від ясності перспектив, конкретності вирішуваних задач, чіткого розподілу обов'язків і

вмілої, оперативної координації роботи [6, с.270]. Досвід програмно-цільового планування носить демократичний характер, що виявляється в залученні до участі в його етапах усіх членів педагогічного колективу, та нерозривно пов'язаний із тим, що всі заходи та рішення працюють на реалізацію поставлених завдань.

Наш досвід управління дає можливість націлити плани на конкретний результат, забезпечити чіткість і збалансованість дій, об'єднати зусилля керівників і виконавців, забезпечити послідовність і цілісність.

Як відомо, результативність навчально-виховної роботи залежить не лише від сумлінності та майстерності окремих педагогів, а й від організованості та злагодженості в діяльності всього педагогічного колективу, цілеспрямованості, зібраності, зосередженості на вирішенні основних завдань, правильного розподілу часу. Суть управління полягає в умінні *планувати результат*, цілеспрямовано регулювати процес навчання та виховання, в умінні вибирати такі дії, які би забезпечували при найменших витратах сил, часу та засобів ефективність виконання поставлених завдань і досягнення мети.

Планування - це підготовчий стан кожного управлінського циклу. Розробити план - це значить передбачити комплекс заходів, спрямованих на поліпшення навчально-виховної роботи та її результативності.

Фактично, план роботи є стратегічною та тактичною цільовою програмою управління навчально-виховним процесом, сукупністю програмних завдань, що ставляться перед педагогічним колективом.

Створюючи програму, ми підходимо до планування майбутнього, як до розробки цілісної системи дій із чітко визначеними, зрозумілими для всіх результатами, збалансованими за ресурсним забезпеченням. Таким чином розроблені програми є нормативною моделлю спільної діяльності учасників навчально-виховного процесу, яка визначає:

вихідний стан системи (включає проблемний аналіз, що дає змогу виявити структурований і ранжируваний перелік проблем, у тому числі результатів навчально-виховного процесу й умов, які необхідно створити);

образ бажаного майбутнього стану цієї системи (припускає формування принципів, провідних ідей, за допомогою яких і будуть розв'язуватися виявлені в аналізі проблеми). Комплекс цих ідей, що мають чітку цільову та ціннісну спрямованість, визначає місію освітньої установи;

склад і структуру дій із переходу від сьогодення до майбутнього (містить у собі стратегію переходу, етапи розподілу ресурсів, формування цілей, план дій і конкретні заходи).

Ураховуючи, що будь-який заклад має певну унікальність (своєрідні інтелектуальні, організаторські, кваліфікаційні, мотиваційні, матеріальні, фінансові можливості), заснований на різній культурі різних шкіл, різних педагогів, різних дітей і керівників, є винятково творчими, індивідуальними документами. Вибір форми та змісту цільових програм зумовлюється на лише загальними педагогічними завданнями, а й економічними та соціальними особливостями розвитку школи.

Головним призначенням програм є допомога в організації навчально-виховного процесу, і тому вони зручні в користуванні, є робочими, а не формальними документами. **Головні запитання**, на які дають відповідь програми, це:

- *що саме має бути зроблено* (за умов аналізу, чому саме це треба робити);
- *яким чином це має бути зроблено* (формування пріоритетів, заходів з досягнення цілей, визначення форми закріплення послідовності дій, тобто розробка планів, проектів, програм);
- *коли це буде зроблено* (досягнення конкретних результатів та оцінка окремих кроків у виконанні цілей);
- *скільки це може коштувати* (визначення потреб в обсягах фінансування та оцінювання можливостей залучення коштів із різних джерел);
- *які параметри отриманого результату слід вважати задовільними* (розробка системи критеріїв досягнення проміжних та кінцевих результатів);
- *які, ким і коли мають бути впроваджені коригувальні дії* (визначення форм та механізмів контролю, забезпечення зворотного зв'язку).

До програмно-цільового планування необхідно залучити якомога більше працівників. Доцільно організувати творчу (ініціативну) групу, члени якої працюють над розв'язанням конкретних завдань.

Алгоритм складання програми розвитку навчального закладу.

Складаючи цільову програму, необхідно:

- чітко усвідомити соціальне замовлення школи, громади, зміст державних і нормативних документів із управління освітою;
- на діагностичній основі глибоко проаналізувати роботу педагогічного колективу, вивчивши інтереси, практичні потреби всіх учасників навчально-виховного процесу.

Аналіз - одна з найважливіших ділянок роботи керівника навчального закладу, достатньо важливий чинник удосконалення навчально-виховного процесу. Кваліфікований педагогічний аналіз дає йому можливість оцінити ефективність навчально-виховного процесу, визначити фактори, які найістотніше впливають на результати навчання, виховання та розвитку, виявити причини наявних недоліків [10].

Проведення аналізу діяльності навчального закладу - це досить складний процес. Цікавим і доцільним у цьому контексті ми вважаємо SWOT – аналіз. Уміле використання його для розуміння й узагальнення явищ шкільного життя дає об'єктивну інформацію про те, що являє собою школа в даний час.

Для педагогічного аналізу характерний цілісний, системний підхід, який забезпечує всебічну, об'єктивну оцінку діяльності школи, кожного вчителя та якостей випускника. Він виключає суб'єктивний підхід, ґрунтується на сучасних науково-педагогічних вимогах до навчально-виховного процесу.

Визначаємо доцільними такі блоки питань, що аналізують внутрішнє, зовнішнє середовище, а також наявні можливості та можливі загрози.

Відомості про дітей:

Статистичні відомості про кількість дітей шкільного віку мікрорайону школи.

Статистичні відомості про кількість дітей дошкільного віку.

Відомості про стан здоров'я дітей.

Відомості про потребу й організацію харчування та медичного обслуговування школярів.

Мережа класів і контингент учнів.

Характеристика педагогічного колективу:

Кількість педагогічних працівників, їх освітній і кваліфікаційний рівень, вік, стаж роботи.

Кількість педагогічних працівників, які працюють не за фахом (з яких навчальних предметів, причини).

Присвоєння педагогічним працівникам звань.

Моральне заохочення педагогічних працівників.

Рівень інтелектуального та творчого потенціалу педагогічного колективу, здатність до творчої пошукової діяльності.

Рейтинг педагогів у педагогічному колективі, серед учнів та їхніх батьків.

Підсумки навчально-виховної роботи:

Рівень навчальних досягнень і розвитку загально навчальних і предметних умінь і навичок школярів (аналіз здійснюють за предметами, на основі даних, не залежних від педагога випробувань: середній бал, кількість учнів, які засвоїли навчальну програму на початковому, середньому, достатньому та високому рівнях).

Рівень мотивації навчальної діяльності школярів (динаміка рівня якості навчальних компетентностей).

Ступінь перебудови навчально-виховного процесу на засадах демократизму, гуманізму й особистісної орієнтації, використання інноваційних технологій.

Охоплення випускників 9-х класів навчанням у закладах, які дають повну загальну середню освіту.

Вступ випускників 11-х класів до ВНЗ: III-IV та I-II рівнів акредитації.

Відомості про учнів, нагороджених похвальними листами, випускників 11-х класів, нагороджених медалями та похвальними грамотами, випускників 9-х класів, які отримали свідоцтва з відзнакою.

Ступінь розвитку пізнавальних інтересів і творчих здібностей учнів у інтелектуальній, художньо-естетичній, трудовій та інших видах діяльності.

Система роботи з обдарованими дітьми.

Стан фізкультурно-оздоровчої роботи у школі.

Рівень вихованості та морально-естетичного розвитку випускників.

Система виховної, позакласної та позашкільної роботи. Організація дозвілля.

Упущення та недоліки в роботі, їх причини.

Відомості про традиції, освітні та культурні досягнення:

Традиції школи.

Участь і успіхи учнів школи в олімпіадах, конкурсах, турнірах, змаганнях тощо.

Управління навчальним закладом:

Структура управління школою.

Аналіз змісту системи управління, основних технологій і методів керівництва.

У наступному розділі програм у школі доцільно планувати наступні питання:

- освітні цілі,
- напрями,
- завдання
- загальну стратегію побудови навчально-виховного середовища у школі.

Однією з основних причин низької результативності в управлінні освітою є невміння керівника розробити систему цілей. Вихідними для визначення освітніх цілей

є відомості про те, яких результатів очікує від школи оточуючий соціум. При цьому, важливо пам'ятати, що стратегічною ціллю будь-якого навчального закладу є здоров'я та фізичний розвиток дітей, їх уміння скласти власний проект (програму) свого життєвого проекту [7, с.650].

Формулюючи цілі, необхідно виходити з аналізу досягнутих результатів, порівняння результатів діяльності школи з освітніми стандартами (досягнення освітніх стандартів - обов'язок кожної школи, незалежно від її типу); результатів вивчення соціальних потреб, у тому числі потреб громади, які часто змінюються; рекомендації органів управління освітою, власної внутрішньої мети навчального закладу.

Цілі освітніх програм сформульовані не як ідеї, а як бажані результати позитивних змін у організації навчально-виховного процесу навчального закладу.

Школа має свою специфіку, що неодмінно позначається на розробці завдань, які стоять перед нею. При цьому чітко визначається місце школи в загальній системі освітнього простору регіону, а також моделі компетентного випускника та компетентного учителя цієї школи.

Як відомо, соціальне замовлення держави на освіту визначається:

потребою суспільства мати у своєму складі всебічно розвинену особистість; необхідністю забезпечення всіх соціально-економічних сфер висококваліфікованими фахівцями; особливою увагою до розвитку творчих здібностей і талантів кожної людини відповідно до її нахилів та інтересів, що повинно сприяти розвитку соціальної активності людей, а отже, і росту інтелектуального потенціалу суспільства [8].

Соціальним замовленням середньої школи на сучасному етапі є надати молоді якісну повну середню освіту та виховати фізично здорового, морально зрілого випускника, здатного до самовизначення в житті.

Ми проектуємо підвищення освітнього та кваліфікаційного рівня педагогічних інноваційних технологій, акцентуючи увагу на:

- Прогнозованій потребі в педагогічних кадрах (за предметами).

Перспективному плануванні:

- Проходженні курсової перепідготовки.
- Проведенні атестації педагогічних працівників.
- Підвищенні освітнього рівня.

- Науково-методичних проблемах, над якими буде працювати навчальний заклад.

Розробці тематики засідань педагогічних рад із реалізації науково-методичних проблем.

- Перспективах організації внутрішкільної методичної роботи (структура, конференції, творчі звіти, вивчення та впровадження передового педагогічного досвіду, організація роботи з наставництва, обмін досвідом роботи кращих учителів школи тощо).

- упровадження інноваційних технологій.

Проектують забезпечення умов для навчання та виховання школярів, а саме:

- Заходи зі зміцнення навчально-матеріальної бази закладу.
- Заходи із забезпечення санітарно-гігієнічних умов навчання та виховання школярів, зміцнення здоров'я та збереження життя учасників навчально-виховного процесу.

- Організація гарячого харчування.
- Організація методичного обслуговування.
- Фінансово-господарська діяльність (використання бюджетних коштів, залучення додаткових коштів).

Проектують організацію навчально-виховного процесу, режиму життєдіяльності, використання нових навчальних програм:

- Гармонійне поєднання навчання та виховання.
- Реалізація особистісно зорієнтованого підходу до навчання та виховання.
- Упровадження в навчально-виховний процес інноваційних технологій.
- Задоволення потреб сім'ї та суспільства в повноцінному фізичному, психологічному й освітньому розвитку учнів.

Проектують управлінську діяльність:

- Прогнозують структуру управління навчальним закладом.
- Прогнозують заходи із переходу від державної до державно-громадської форми управління навчальним закладом.

- Організаційно-педагогічні заходи у формуванні органів батьківського й учнівського самоврядування в навчальному закладі.

- Перспективний план здійснення внутрішньошкільного контролю.
- Систему спільної роботи з батьками, громадськими організаціями, підприємствами, спонсорами тощо.

Керівництво впровадженням цільових освітніх програм.

Цільові програми школи можуть мати таку структуру:

- ✓ стислий опис проблеми;
- ✓ вихідні науково-теоретичні положення забезпечення розвитку школи чи окремого аспекту її діяльності;
- ✓ визначення генеральної мети;
- ✓ формулювання системи завдань, поставлених перед виконавцями;
- ✓ перелік показників, що характеризують успішність досягнення мети;
- ✓ перелік виконавців, заходів, термінів їх проведення;
- ✓ опис заходів регулювання та коригування виконання програми.

При розробці цільової програми слід враховувати такі чинники:

- мета діяльності школи;
- місце школи в освітній мережі міста;
- основні підходи до управління структурними компонентами школи;
- вплив учасників навчально-виховного процесу на функціонування та розвиток закладу освіти;
- перспектива розвитку школи;
- переваги використовуваної в закладі моделі управління над іншими можливими моделями;
- застосовувані у школі форми та методи управління.

При розробленні цільових програм необхідно дотримуватися загальновизнаних принципів планування:

- гуманізму - у центрі програми людина, особистість, а не набір певних заходів;
- демократизації - активізація участі всіх суб'єктів освітнього процесу;
- науковості,
- аналітичності;
- системного підходу;
- перспективності, спрямованості на кінцевий результат;
- послідовності - логічного взаємозв'язку всіх етапів реалізації програми;
- ритмічності - рівномірного розподілу справ протягом зазначеного терміну реалізації;
- конкретності;
- реальності;

- динамічності - змінності під впливом зовнішніх і внутрішніх умов;
- головної ланки - вибору пріоритетних завдань.

Цільові програми розробляються таким чином, щоб уникнути таких недоліків:

- ✓ відсутності системного підходу (усі етапи реалізації програми являють цілісну систему);
- ✓ слабкої аналітичної основи (аналіз є аналізом, а не переліком проведених заходів і статистичних даних);
- ✓ відсутності зв'язків - між аналізом стану, результатом навчально-виховної діяльності та поставленими завданнями; між завданнями та планом діяльності закладу;
- ✓ неконкретності заходів, нерівномірного розподілу заходів між виконавцями та за термінами;
- ✓ високої щільності заходів, планування нереальних справ;
- ✓ незбалансованості заходів у керівній і виконавчій підсистемах;
- ✓ відсутності контролю, самоконтролю, регулювання та корекції;
- ✓ відсутності збалансованості завдань програми та планів діяльності вищих органів управління за змістом чи терміном.

Ураховуючи зазначене вище, головними критеріями оптимальності цільових програм можна визначити:

- суспільну значимість цілей і задач, визначених програмою;
- аналітичність розробки програми;
- єдність цілей програми та засобів їх діяльності;
- реальність планів.

Освітні цільові програми дають можливість динамічно оновлювати змістовні, організаційно-управлінські аспекти; методи та форми діяльності суб'єктів навчально-виховного процесу.

Моніторинг, або постійне відстеження ефективності програмно-цільового підходу до управлінської діяльності.

Моніторинг включає:

1. Визначення критеріїв оцінки діяльності всіх учасників навчально-виховного процесу.
2. Визначення критеріїв оцінки якості програми розвитку (відповідно до мети та основних завдань).

3. Проведення аналізу, а також корекції, внесенні доповнень, уточнень, контролю, регулювання, стимулювання.

Висновки. Використання програмно-цільового планування діяльності навчального закладу дає можливість соціально зорієнтувати навчально-виховний процес, а саме:

- задовольняти освітні потреби згідно з гуманістичними засадами суспільства;
- здійснювати постійний пошук нових способів задоволення освітніх потреб, урахувати їх змінюваність, упроваджувати інновації;
- відмовитися від освітніх програм, які суперечать інтересам споживачів;
- розробляти та впроваджувати освітні програми, які враховують інтереси самого навчального закладу та є корисними для соціального розвитку регіону.

Отже, програмно-цільове планування діяльності загальноосвітнього навчального закладу - це один із напрямків управління, який ураховує потреби та запити всіх учасників навчально-виховного процесу.

Споживачам освітніх послуг - учням і батькам - воно потрібне для того, щоби:

- розширити можливості задоволення духовних, соціальних, особистісних потреб;
- отримати якісні освітні послуги, нові знання, потрібні для життя та професійного спрямування;
- свідомо здійснювати вибір навчального закладу.

Учителям, педагогічним працівникам для того, щоби:

- використати більш широкі можливості для самореалізації;
- працювати з кращим результатом;

Керівникам навчального закладу для того, щоби:

- визначити нову стратегію управління школою в умовах ринкових відносин;
- забезпечити умови розвитку педагогічної системи школи;
- управляти більш ефективно матеріальними, фінансовими та людськими ресурсами.

Досвід програмно-цільового планування дає можливість практично реалізувати стратегічні завдання школи на підставі використання нових технології управління; дає можливість загальноосвітньому навчальному закладу задовольнити споживачів освітніх послуг більш ефективними та продуктивними засобами, сформувані позитивний імідж традиційної школи в конкурентній боротьбі із закладами нового типу.

Таким чином, програмно-цільовий підхід дає не тільки чіткі цілі для втілення програми розвитку навчального закладу, для успішної реалізації прогностичних моделей учасників навчально-виховного процесу, а й мотивує діяльність, реально спрямовує вектори поступального руху.

Література:

1. Даниленко Л. І. Модернізація змісту, форм та методів управлінської діяльності директора загальноосвітньої школи: [Монографія] / Л.І.Даниленко. – К.: Логос, 1998. – 140 с.
2. Основы внутришкольного управления: [Монография] /Под ред. П. В. Худоминского. – М.: Педагогика, 1987. – 168 с.
3. Єльнікова Г. В. Культура управлінської праці керівника загальноосвітнього навчального закладу / Г. В. Єльнікова // Імідж сучасного педагога. – 2005. – № 1-2 (50-51) – С. 23 – 28.
4. Пикельная В. С. Теоретические основы управления: (Школоведческий аспект): [метод. пособие]. / В. С. Пикельная. – М.: Выс. шк., 1990. – 175с.
5. Островерхова Н. М. Ефективність управління загальноосвітньою школою: соціально-педагогічний аспект: [Монографія]. / Н. М. Островерхова, Л. І. Даниленко. – К.: Школяр, 1996. – 302 с.
6. Підготовка керівника середнього закладу освіти: Навчальний посібник / за ред. Л.І.Даниленко. – К.: Міленіум, 2004. – 272 с.
7. Шершньова З. Є. Стратегічне управління : підручник / З. Є. Шершньова. – К. : КНЕУ, 2004. – 699с.
8. Люльов О. Теоретичні основи формування механізму визначення пріоритетності та узгодженості цілей на підприємстві. [Електронний ресурс]. / О. Люльов. Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Mre/2009_4_1/3_5.pdf
9. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Планування>
10. Єльнікова Г.В Моніторинг як ефективний засіб оцінювання якості загальної середньої освіти в навчальному закладі [Електронний ресурс]. / Г. В. Єльнікова, З. В. Рябова. Режим доступу. www.edu-post-diploma.kharkov.ua.

Надійшло до редакції 12.10.2013 року.